

Юрій Івженко,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу наукового та
навчально-методичного забезпечення змісту
позашкільної освіти та виховної роботи,
Державна наукова установа
«Інститут модернізації змісту освіти»,
ORCID ID 0000-0001-5879-0226,
metody@ukr.net

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті проаналізовано теоретичні аспекти соціально-педагогічної роботи із студентською молоддю, діяльність молодіжних громадських організацій. На основі аналізу наукової літератури визначено завдання щодо оцінки рівня сформованості соціальної активності студентів. У дослідженні використано авторські діагностичні методики, а також методики, розроблені Б. Бассом, Є. Роговим. Представлено кількісні характеристики рівнів сформованості соціальної активності в експериментальній та контрольних групах. Розглянуто результати діагностування за кожним з показників. Перевірено статистичну значущість результатів дослідження та динаміку ефективності впроваджених програм та методик. Для перевірки статистично достовірних відмінностей між експериментальною та контрольною групами був використаний ϕ^* – критерій. Проаналізовано впроваджені інноваційні методи та форми соціально-педагогічної роботи зі студентами. Увагу приділено використанню проектних технологій у діяльності молодіжних громадських організацій.

Ключові слова: соціальна активність, молодіжна громадська організація, студенти, рівні, показники, статистична перевірка.

Юрий Ивженко. Формирование социальной активности студенческой молодёжи

В статье проанализированы теоретические аспекты социальной работы со студенческой молодежью, деятельность молодежных общественных организаций. На основе анализа научной литературы были определены задачи по оценке уровня сформированности социальной активности студентов. В исследовании использованы авторские диагностические методики, а также методики, разработанные Б. Бассом, Е. Роговым. Представлены количественные характеристики уровней сформированной социальной активности в экспериментальной и контрольных группах. Рассмотрены результаты диагностирования по каждому из показателей. Было проверено статистическую значимость результатов исследования и динамику эффективности внедренных программ и методик. Для проверки статистически достоверных различий между экспериментальной и контрольной группами был использован ϕ^* – критерий. Автором были рассмотрены инновационные методы и формы социальной работы со студентами. Внимание было уделено использованию проектных технологий в деятельности молодежных общественных организаций.

Ключевые слова: социальная активность, молодёжная общественная организация, студенты, уровни, показатели, статистическая проверка.

Yuriy Ivzenko. Establishment of students' social activities

Theoretical aspects of social and pedagogical work with student youth along with youth public organizations activity are analyzed in the article. The tasks to assess the level of students' social activity formation were determined based on the scientific literature analysis. Author's own diagnostic methods as well as those developed by B. Bass and Ye. Rogov were used in the paper. The quantitative characteristics of social activity levels formation in the experimental and control groups are represented. Diagnostics results for each indicator are considered. The statistical importance of the research results, effectiveness dynamics of the implemented programs and methodologies were tested. To test statistically significant differences between the experimental and control groups, the ϕ^* criterion was applied. The introduced innovative methods and forms of social and pedagogical work with students are considered by the author. The attention to the use of project technologies in the activities of youth NGOs was paid.

Key words: *students' social activities, youth NGO, students, levels, indicators, statistical testability.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Процес відродження незалежної України з її прагненням стати повноправним членом європейської спільноти передбачає посилення громадянського виховання молоді. Спираючись на Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки, затверджену Указом Президента України від 13.10.2015 року № 580/2015, та Державну цільову соціальну програму «Молодь України» на 2016–2020 роки, основними складовими національно-патріотичного виховання мають стати громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне й духовно-моральне. На сучасному етапі українське суспільство потребує гармонійно розвинених, високоосвічених, соціально активних й національно свідомих молодих людей з глибокою громадянською відповідальністю. Необхідно підкреслити, що стан сформованості соціальної активності молоді сьогодні викликає занепокоєння. Це виражається у тому, що у особистості змінюються усталені духовні цінності, спостерігається розвиток агресії, нехтування моральними нормами поведінки, що породжує негативні соціальні проблеми. Наслідком цього є молодіжний алкоголізм, наркоманія, залежність від віртуально-комп'ютерного середовища.

Відомо, що соціальна активність особистості містить систему знань, моральних навичок і переконань, які впливають на громадянську свідомість та визнання пріоритетів прав людини, тому важливим є аналіз діяльності у цьому напрямку молодіжних громадських організацій [1; 2; 3].

Актуальність статті посилюється ще й тим, що загострюються проблеми соціальної активності студентів закладів вищої освіти. Отже, виникла необхідність експериментально підтвердити ефективність розроблених нами інноваційних методів і форм соціально-педагогічної роботи, спрямованих на формування соціальної активності студентської молоді.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Для нашого дослідження важливими є аспекти соціально-педагогічної роботи з молоддю, що досліджували вітчизняні вчені: соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп (Т. Лях); соціально-педагогічні умови соціалізації студентської молоді в педагогічних закладах вищої освіти (Н. Сівак); соціально-педагогічна діяльність сучасних громадських молодіжних об'єднань в Україні (Ю. Поліщук); соціально-педагогічний потенціал процесу соціалізації підлітків у діяльності молодіжних організацій (О. Панагушина); громадські молодіжні організації як суб'єкт і об'єкт соціально-педагогічної діяльності (О. Лісовець); педагогічні умови соціалізації молоді в діяльності молодіжних громадських об'єднань (М. Піддубна) та інші.

У вітчизняній та зарубіжній науці діяльність молодіжних громадських організацій вивчається в різних аспектах: формування лідерських якостей особистості в діяльності студентських громадських об'єднань (Л. Ніколенко); розвиток творчого потенціалу студентів у молодіжних громадських об'єднаннях вишу (Н. Жернокова); громадянське виховання студентів у громадських об'єднаннях у системі закладів вищої освіти (Т. Гурська); діяльність громадських організацій із розвитку фізкультури та спорту у вишах (О. Морковіна); діяльності молодіжних організацій в умовах демократії (Н. Корпач); молодіжні організації в громадянському суспільстві (В. Кравчук); молодіжні громадські об'єднання як засіб самореалізації молоді (О. Балдинюк); проблеми соціалізації студентської молоді в громадських організаціях та об'єднаннях (С. Сечка); критерії класифікації молодіжних громадських організацій (А. Половинець); роль молодіжних громадських організацій у формуванні та реалізації державної молодіжної політики (Г. Коваль); соціально-педагогічна діяльність волонтерів зарубіжних неурядових організацій з профілактики девіантної поведінки підлітків (О. Мороз).

Мета статті – на основі аналізу діяльності молодіжних громадських організацій експериментально перевірити ефективність розроблених нами інноваційних методів і форм соціально-педагогічної роботи спрямованих на формування соціальної активності студентської молоді.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Науково-дослідна робота здійснювалася шляхом розробки методичних рекомендацій щодо оновлення структури діяльності молодіжної громадської організації, напрямів діяльності, планування; форм проведення заходів; залучення ресурсів; проведення конкурсу «Студентський лідер»; написання та проведення конкурсу соціальних проектів; організації виїзного освітнього збору. Для підготовки лідерів, членів організації до громадської діяльності та їх згуртування розроблена навчальна програма «Діяльність молодіжних громадських організацій» на теоретичних та практичних заняттях з відповідним змістовим наповненням та методами тренінгових занять. Для тренерів розроблена

навчальна програма «Організація діяльності молодіжних громадських організацій». На семінарах тренери вивчали зміст роботи молодіжних громадських організацій, знайомилися із сучасними концепціями соціального виховання особистості, формування соціальної активності студентів [5; 7].

Студенти та тренери були ознайомлені з методичними рекомендаціями щодо оновлення структури молодіжної громадської організації, напрямів діяльності, планування, форм проведення заходів, написання соціальних проектів та залучення ресурсів тощо. У процесі обговорення були визначені основні напрями діяльності, розроблені плани роботи молодіжних громадських організацій на рік, проводились наради, збори, семінари, конкурси, соціальні проекти, організовано випуск інформаційного вісника «Студентське життя» [8].

Планувалась участь представника студентських організацій у засіданнях адміністративної ради закладу освіти, уключення плану роботи організації до комплексного плану закладу вищої освіти на навчальний рік; участь у акціях, презентаціях, круглих столах, семінарах, соціальних проектах разом з іншими громадськими організаціями; у зустрічах, нарадах, засіданнях громадської ради, що проводилися при районних та міських державних адміністраціях.

Використання проектних технологій у діяльності молодіжних громадських організацій відбувалося шляхом створення та реалізації соціальних проектів. Викладачі долучалися як консультанти та для координаційної підтримки. За час експериментальної роботи було виконано такі проекти: екологічні – «Збережемо природу! Утилізуємо використані батарейки», «Озеленення території навчального закладу»; соціальні – «Конкурс соціальних проектів», «Благодійний ярмарок», «Збір коштів постраждалим від АТО», «Збір коштів дітям-сиротам»; патріотичні – «Прапор України», «Діти – за мир», «Героїчна оборона Києва. Пам'ятаймо!»; фізкультурно-оздоровчі – «На шляху до здоров'я», «День здоров'я»; художньо-творчі – «Студентський лідер», «Наша команда», «Маю талант», «Мій перший літак».

Упроваджено форми й методи соціально-педагогічної роботи зі студентами: індивідуальні (творче завдання, консультації); групові (дискусія, диспут, конкурс, рольова гра, прес-конференція, збори, змагання, круглий стіл, семінар, форум-театр, захист проектів); масові (свято, концерт, фестиваль, волонтерська акція, соціально-рекламна кампанія, флеш-моб та ін.). Методами соціально-педагогічної роботи було регламентування, нормування, інструктування.

У дослідженні використано низку діагностичних методик: авторські анкети, тест для дослідження видів направленості особистості, розроблений Б. Бассом [4], опитувальник для діагностування комунікативних та організаторських умінь, розроблений Є. Роговим [4]. Результати, отримані за допомогою стандартизованих діагностичних методик та авторської анкети, доповнювалися оцінками тренерів, які проводили інтерв'ю щодо визначення показників когнітивного критерію.

У процесі проведення дослідження діяльності молодіжних громадських організацій щодо компоненту формування соціальної активності студентів визначено завдання щодо оцінки рівня сформованості соціальної активності студентів.

Завданням контрольного зрізу передбачалося зафіксувати достовірні відмінності між експериментальною та контрольною групою за показниками рівнів сформованості соціальної активності особистості. Перевірити статистичну значущість виявленої динаміки, яка підтверджує ефективність упроваджених програм, методик щодо формування соціальної активності студентів у процесі діяльності молодіжних громадських організацій.

У таблиці 1 представлено кількісні характеристики рівнів сформованості соціальної активності в експериментальній та контрольних групах, що були отримані після формувального етапу експерименту.

З огляду на багатоаспектність отриманих даних на формувальному етапі, маємо довести, що в процесі експерименту відбулися достовірні зміни («зсуви») у вимірюваних показниках. Для розпізнавання зміни показників сформованості соціальної активності ми використаємо непараметричний Т-критерій Вілкоксона [6].

Перед застосуванням Т-критерію було перевірено умови – обмеження, а саме: мінімальна кількість досліджуваних, ознаки яких вимірювалися у двох умовах не менше 5, максимальна – 50; нульові зсуви з розгляду вилучаються, при цьому обсяг вибірки зменшується на кількість нульових зсувів; дані повинні бути подані в порядковій шкалі.

Таблиця 1.

Рівні соціальної активності студентів у експериментальній та контрольних групах
Експериментальна група

Рівні	Адаптаційно-репродуктивний (АРД) (кількість / %)		Пошуково-продуктивний (ПП) (кількість / %)		Оптимально продуктивний (ОП) (кількість / %)	
Критерії	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.
когнітивний	28	1	53	49	0	31
	34,57	1,23	65,43	60,49	0,00	38,27
Емоційно-ціннісний	26	14	48	48	7	19
	32,10	17,28	59,26	59,26	8,64	23,46
Діяльнісно-поведінковий	39	22	34	32	8	27
	48,15	27,16	41,98	39,51	9,88	33,33

Контрольна група

Рівні	Адаптаційно-репродуктивний (АРД) (кількість / %)		Пошуково-продуктивний (ПП) (кількість / %)		Оптимально продуктивний (ОП) (кількість / %)	
Критерії	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.
Когнітивний	28	26	53	54	0	1
	34,57	32,10	65,43	66,67	0,00	1,23
Емоційно-ціннісний	24	22	51	53	6	6
	29,63	27,16	62,96	65,43	7,41	7,41
Діяльнісно-поведінковий	39	38	34	35	8	8
	48,15	46,91	41,98	43,21	9,88	9,88

Порівнюючи дані, отримані на початку експерименту й після завершення, установили 12 показників (таблиця 2). Обчислення різниць між індивідуальними значеннями до і після експерименту визначає зміни типових перетворень. Графа 4 показує, що від'ємних різниць між показниками до і після експерименту – 4, додатних – 5, нульовий – 0. Отож можна стверджувати, що є зсув у бік збільшення показників сформованості соціальної активності.

Таблиця 2.

№	До експерименту	Після експерименту	Різниця	Абсолютне значення різниці	Ранг різниці
1	28	1	-27	27	9
2	26	14	-12	12	4
3	44	21	-23	23	8
4	53	59	6	6	3
5	51	48	-3	3	2
6	33	34	1	1	1
7	0	21	21	21	6
8	4	19	15	15	5
9	4	26	22	22	7
				Сума	45

Розглянемо детально результати діагностування за кожним з дев'яти показників. Так, результати дослідження за першим показником – уявлення про соціальні цінності й сучасні завдання суспільних перетворень та можливості їхнього прояву – показали, що 1,2 % респондентів ЕГ та 46,9 % КГ мають низький рівень поінформованості; 51,9 % опитаних ЕГ та 51,8 % КГ мають посередній рівень обізнаності, 47 % респондентів ЕГ та 1,2 % КГ демонструють високий рівень уявлення про соціальні цінності.

За другим показником 21 % респондентів ЕГ та 93,8 % КГ продемонстрували низький рівень прагнення до нових форм діяльності; мають середній рівень обізнаності щодо соціальних проблем та потенційних можливостей студентства – 54,3 % респондентів ЕГ та 6,2 % КГ, високий рівень прагнення демонструють 24,69 % студентів ЕГ та 0 % КГ. Вищезазначені результати за цим показником указують на різний рівень аксіологічного компонента між респондентами з контрольної та експериментальної груп.

Щодо третього показника – розуміння ролі й значення активної громадської діяльності для особистісного й суспільного розвитку – 8,6 % студентів ЕГ та 7,4 % КГ мають низький рівень; середній рівень 49,4 % респондентів ЕГ та 56,8 % КГ. Заслужують на увагу респонденти з третьої групи, які добре розуміють значення активної громадської діяльності, а це – 42 % студентів ЕГ та 35 % КГ.

Стосовно четвертого показника – зацікавлення студентів щодо розв'язання сучасних суспільних проблем – низький рівень демонструють 25,93 % студентів ЕГ та 21 % КГ; середній рівень – 45,7 % студентів ЕГ та 66,7 % КГ; високий рівень прояву зацікавлення – 28,4 % ЕГ, 12,3 % КГ.

Відповідно до п'ятого показника – позитивне ставлення до громадської діяльності – цікавим для нашого дослідження став той факт, що не проявляють позитивного самопочуття в діяльності 28,4 % студентів ЕГ та 18,5 % КГ. На середньому рівні мають 39,5 % респондентів ЕГ та 72,8 % КГ. Багато студентів – 32,1 % ЕГ та 8,6 % КГ – продемонстрували високий рівень прояву позитивне самопочуття.

Результати діагностування за шостим показником – бажання налагоджувати партнерські зв'язки з іншими суб'єктами – показали: 28,4 % опитаних ЕГ та 19,8 % КГ демонструють низький рівень. Опитані студенти з ЕГ – 33,3 % та 46,9 % КГ мають середній рівень. Третя частина опитаних ЕГ – 38,27 % та КГ – 33,3 % постійно демонструють бажання налагоджувати партнерські зв'язки, тобто мають високий рівень.

Аналіз результатів діагностування за сьомим показником – прояв ініціативи щодо визначення й розв'язання сучасних завдань молодіжних громадських організацій – засвідчив: низькі показники продемонстрували 38,3 % ЕГ та 43,2 % КГ, зазначені студенти не бажають проявляти ініціативу. Ситуативно проявляють ініціативу 16 % опитаних ЕГ та 40,7 % КГ. Високий рівень демонструють 45,7 % лідерів організації ЕГ та 16 % КГ.

Результати діагностування за дев'ятим показником – уміння співпрацювати, налагоджувати партнерські зв'язки в громадській діяльності – такі: 37 % опитаних ЕГ та 52 % КГ демонструють низький рівень. Опитані студенти з ЕГ – 22,2 % та 34,6 % КГ мають середній рівень. Третя частина опитаних ЕГ – 40,7 % та КГ – 13,6 % мають високий рівень.

Проаналізуємо зміни в кількісних характеристиках показників експериментальної групи після формульовального етапу експерименту порівняно з показниками, зафіксованими під час констатувального етапу.

За «когнітивним» критерієм в експериментальній групі зафіксовано збільшення кількості студентів з високим рівнем вираженості таких показників, як уявлення про соціальні цінності й сучасні завдання суспільних перетворень на 37 осіб; обізнаність із соціальними проблемами та потенційними можливостями студентства – на 29 осіб; за емоційно-ціннісним критерієм прояв ініціативи щодо визначення й розв'язання сучасних завдань молодіжних громадських організацій – на 37 осіб.

Найменше зростає показник зацікавлення студентів щодо розв'язання сучасних суспільних проблем – 28 опитаних.

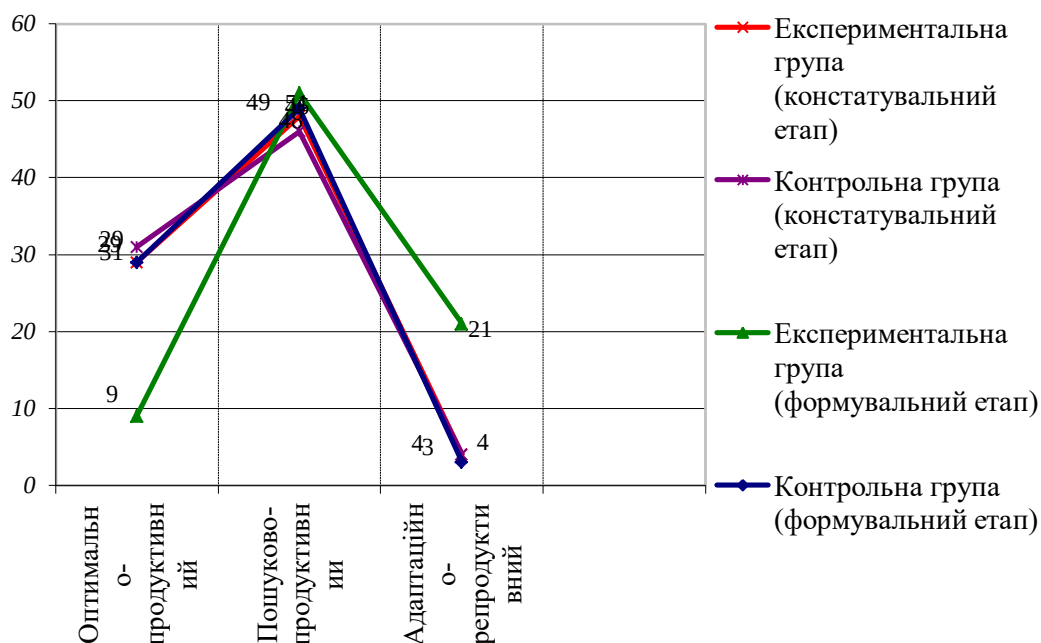

Рис. 1. Графічне представлення рівнів прояву соціальної активності студентів контрольної та експериментальної груп після формувального етапу експерименту.

Для контрольної групи після формувального етапу експерименту порівняно з показниками, зафіксованими під час констатувального етапу, зріс показник щодо прояву ініціативи серед студентів при визначенні й розв'язанні сучасних завдань молодіжних громадських організацій на 7 осіб.

У контрольній групі зафіксовано збільшення кількості респондентів з «бажанням налагоджувати партнерські зв'язки із зацікавленими сторонами» на 10 осіб. Другим за рейтингом показником за діяльнісно-поведінковим критерієм є «прояв ініціативи щодо визначення й розв'язання сучасних завдань молодіжних громадських організацій», який збільшився на 6 осіб (рисунки 1).

Можна констатувати, що це найбільш вагомі зміни показників у експериментальній групі за когнітивним критерієм (38; 20; 34), за цим же критерієм у контрольній групі є незначними (1; 0; 29). Збільшення показників у контрольній групі прояв ініціативи щодо визначення й розв'язання сучасних завдань молодіжних громадських організацій (+6), бажання налагоджувати партнерські зв'язки із зацікавленими сторонами (+10). Відсутність цілеспрямованого педагогічного впливу на взаємодію факторів соціального середовища та певних подій у житті студентів не аналізувалося.

Інформативним є аналіз індивідуальних комунікативних та організаторських якостей соціальних та психологічних особливостей студентів у процесі формувального експерименту. Так, експериментальна група характеризується зростанням комунікативних та організаторських здібностей. Такий результат доводить, що реалізація завдань щодо формування соціальної активності студентів у процесі діяльності молодіжних громадських організацій сприяє формуванню умінь співпрацювати, налагоджувати партнерські зв'язки, організовувати й здійснювати соціально значущу діяльність.

У процесі дослідної роботи виявлено, що в експериментальній групі 25,9 % студентів мають (високий) – оптимально-продуктивний рівень, 63 % студентів – пошуково-продуктивний рівень, 11,1 % проявили адаптаційно-репродуктивний рівень соціальної активності (таблиця 3). За результатами повторної діагностики респондентів контрольної групи 3,7 % мають оптимально-продуктивний рівень прояву соціальної активності, пошуково-продуктивний рівень характерний для 60,5 % студентів, адаптаційно-репродуктивний – 35,8 % студентів (таблиця 4).

Таблиця 3.

Типи прояву соціальної активності студентів в експериментальній групі після проведення констатувального та формувального етапів експерименту

Тип прояву	На констатувальному етапі		Після формувального етапу		Динаміка	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Оптимально-продуктивний	4	4,9	21	25,9	17	21,0
Пошуково-продуктивний	48	59,3	51	63,0	3	3,7
Адаптаційно-репродуктивний	29	35,8	9	11,1	-20	-24,7

Таблиця 4.

Типи прояву соціальної активності студентів у контрольній групі після проведення констатувального та формувального етапів експерименту

Рівні прояву	На констатувальному етапі		Після формувального етапу		Динаміка	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Оптимально-продуктивний	4	4,9	3	3,7	-1	-1,2
Пошуково-продуктивний	46	56,8	49	60,5	3	3,7
Адаптаційно-репродуктивний	31	38,3	29	35,8	-2	-2,5

Аналізуючи результати дослідження контрольної групи, слід зазначити, що кількість респондентів кожного з трьох типів прояву студентської активності в процесі дослідження залишилася майже незмінною за типами (таблиця 4).

За результатами дослідження нами визначено в експериментальних групах збільшення кількості студентів з оптимально-продуктивним та пошуково-продуктивним рівнями прояву соціальної активності. Тому можна зробити висновок, що впровадження інноваційних педагогічних технологій у практичну діяльність громадських студентських організацій позитивно впливає на рівень сформованості показників соціальної активності молоді, покращення знань про соціальні цінності й сучасні завдання суспільних перетворень, обізнаність із соціальними проблемами та потенційними можливостями студентства.

Для перевірки наявності або відсутності статистично достовірних відмінностей між експериментальною та контрольною групами був використаний ϕ^* -критерій – кутове перетворення Фішера [6].

Для з'ясування достовірних відмінностей між показниками експериментальної й контрольної груп за типами прояву соціальної активності студентів за допомогою Т-критерію Вілкоксона проведено аналіз показників для оцінки зсувів. З'ясовано, що найбільш вагомими змінами показників за когнітивним і діяльнісно-поведінковим критеріями. Отримані результати засвідчили ефективність проведеної роботи й досягнення мети дослідження, зокрема інтенсивність зсувів у бік зменшення адаптаційно-репродуктивного рівня не перевищує інтенсивності зсувів у бік пошукового й оптимального рівнів та приймається на рівні значущості 0,05 (або 5 %).

Отже, розроблена нами експериментальна методика сприяла формуванню у студентів соціальної активності шляхом впровадження вищезазначених інноваційних методів і форм соціально-педагогічної роботи. Реалізація авторської програми привела до значного збільшення кількості студентів з оптимально-продуктивним рівнем сформованості соціальної активності та зменшення із адаптаційно-репродуктивним рівнем, в результаті чого у студентів підвищено обізнаність із напрямками громадської діяльності.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Аналіз діяльності молодіжних організацій дозволив нам розробити та експериментально перевірити авторську методику формування соціальної активності студентської молоді. Доведено, що оновлення змісту форм і

методів роботи із студентами, організації освітньої та відповідної соціальної діяльності, розробка проектів та підготовка лідерів студентських громадських організацій і тренерів сприятиме формуванню соціальної активності студентської молоді.

Результати вимірювання рівня сформованості діяльнісно-поведінкового компонента щодо готовності проявляти ініціативу, визначати й розв'язувати сучасні завдання молодіжних громадських організацій виявили недостатність сформованості умінь самоорганізації в студентів, що визначило напрями розробки програми формувальних дій, зокрема, використання практичних методів роботи в процесі реалізації програми «Діяльність молодіжних громадських організацій»; стимулювання студентів до активних дій з організаціями, контролю та самоконтролю власної громадської діяльності; інтегроване застосування активних форм і методів контекстного навчання та спеціальних завдань, спрямованих на формування в студентів компетентності самоорганізації; організація та проведення соціально-педагогічних тренінгів; застосування методів самоорганізації в процесі проведення творчих програм, проектів, фестивалів; розробка та реалізація соціальних проектів; спонукання до рефлексивно-оцінних дій та аналізу власної діяльності, методик реалізації якої необхідно схарактеризувати в наступних публікаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Молодь України 2015». URL: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/3685-doslidzhennia-molod-ukrainy-2015> (дата звернення: 9.09.2019 р.).
2. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016–2020 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF> (дата звернення: 9.09.2019 р.).
3. Всеукраїнське опитування «Молодь України 2017». URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Ukr_Generation_ukr_inet-1.pdf (дата звернення: 9.09.2019 р.).
4. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога. Книга 1. Системы работы психолога с детьми разного возраста. Москва : Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. 384 с.
5. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навч. посіб. Київ: Академія, 2011. 256 с.
6. Математичне моделювання в психологічних та соціологічних дослідженнях : підручник / Євтух М. Б., Кулик М. С., Лузік Е. В., Ільїна Т. В. Київ: ТОВ «Інформаційні системи», 2012. 428 с.
7. Діяльність громадських організацій в сучасних соціокультурних умовах : навч.-метод. Посібник / за заг. ред. О. А. Удалової, Г. В. Буянової, Ю. В. Івженка. Київ, 2017. 218 с.
8. Мельникова І. М., Белоглазєнко Д. С. Соціально-педагогічні тренінги: навчально-методичний посібник. Київ, 2016. 146 с.

REFERENCES

1. «Molod' Ukrainy 2015». URL: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/3685-doslidzhennia-molod-ukrainy-2015> (data zvernennja: 9.09.2019 r.) [in Ukrainian].
2. Derzhavna cil'ova social'na programa «Molod' Ukrainy» na 2016–2020 roky. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF> (data zvernennja: 9.09.2019 r.) [in Ukrainian].
3. Vseukrajins'ke opytuvannja «Molod' Ukrainy 2017». URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Ukr_Generation_ukr_inet-1.pdf (data zvernennja: 9.09.2019 r.) [in Ukrainian].
4. Rogov E. Y. Nastol'naja knyga praktycheskogo psyhologa. Knyga 1. Systemy raboty psyhologa s det'my raznogo vozrasta. M.: Yzd-vo VLADOS-PRESS, 2003. 384 s. [in Ukrainian].
5. Lisovec' O. V. Teorija i metodyka roboty z dytjachymy ta molodizhnymy organizacijamy Ukrainy: navch. posib. / O. V. Lisovec'. K. : Akademija, 2011. 256 s. [in Ukrainian].
6. Matematyчне modeljuvannja v psyhologichnyh ta sociologichnyh doslidzhennjah: Pidruchnyk / Jevtuh M. B., Kulyk M. S., Luzik E. V., Il'jina T. V. K.: TOV «Informacijni systemy», 2012. 428 s. [in Ukrainian].
7. Dijal'nist' gromads'kyh organizacij v suchasnyh sociokul'turnyh umovah: navch.-metod. posibnyk.; za zag. red. O. A. Udalovoji, G. V. Bujanovoji, Ju. V. Jivzhenka. K. 2017. 218 s. [in Ukrainian].
8. Mel'nykova I. M., Bjeloglazenko D. S. Social'no-pedagogichni treniny: Navchal'no-metodychnyj posibnyk. K., 2016. 146 s. [in Ukrainian].